

Liko School

THE

19.12.2025

ART HOUSE

“Магія Різдва”

IN THIS ISSUE

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд05
Наріжна Катерина

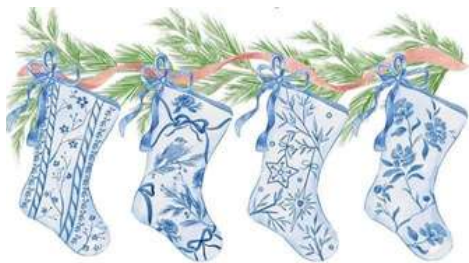
Різдвяна поезія13
Короленко Анна

Походження Новорічних символів16
Степаненко Анна

Історія обряду колядування - приховані сенси22
Аліса Чайка

IN THIS ISSUE

П'ять зимових звичок, які роблять нас щасливішими26
Сухомудренко Софія

Зимові свята в Радянському Союзі27
Нагорна Ірина

Чому Різдво саме на Різдво29
Борецька Тетяна

Як цвіт вишні став різдвяною ялинкою32
Павлишак Олена

Дорогі читачі!

Різдво - це одне з найсвітліших свят року. Воно наповнене теплом, тишею та особливими моментами, які зберігаються в пам'яті надовго. Це час, коли дім пахне мандаринами й корицею, коли світ здається трохи добрішим, а спогади - м'якшими та світлішими, незважаючи на колючий мороз надворі.

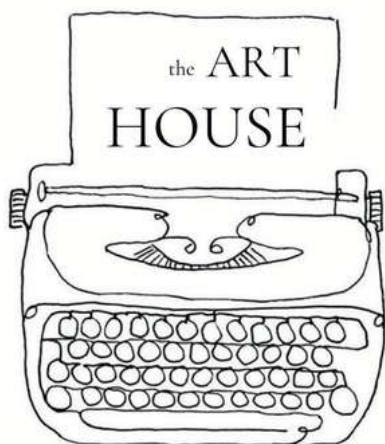
У цьому випуску нашого журналу ми хотіли передати саме цей настрій - відчуття затишку, спокою та радості. Тому я щиро раджу: візьміть теплу чашку чаю, загорніться в улюблений плед і дозвольте собі зануритися у світ різдвяних свят. Світ, де є місце натхненню, красі, традиціям і маленьким радощам.

Також запрошуємо вас увімкнути старі альбоми різдвяної музики, про які ви дізнаєтеся більше зі сторінок цього випуску, й дозволити знайомим мелодіям створити особливий настрій, а собі, в свою чергу - отримати такий заслужений відпочинок. Сподіваємося, що після цього номера ваші новорічні свята стануть ще теплішими, душевнішими та наповненими справжнім різдвяним дивом та казкою, в яку ніколи не пізно повірити знову.

Від усієї команди журналу "the Art House" хочу побажати щасливих свят та здійснення всіх найзаповітніших мрій у новому 2026 році! Я вірю, що він принесе багато нових відкриттів та натхнення, тож побачимось вже наступного року!

Нехай цей номер стане для вас приємною паузою серед зимових днів і подарує ті самі теплі емоції, заради яких ми так чекаємо Різдва. Приємного читання!

Катерина Наріжна - головна редакторка

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Наріжна Катерина

Коли родини збираються разом, щоб відсвяткувати світле свято Різдва, казкову та часто ностальгічну атмосферу найкраще можуть створити прикрашення дому або легендарні альбоми святкової музики. В цій статті я хочу розповісти більше про те, як голоси трьох абсолютно різних постатей, а саме “Старого Синьоокого” Френка Сінатри, “Першої леді джазу” Еллі Фіцджеральд та “Короля” Елвіса Преслі змогли стати уособленнями зимових свят по всій планеті.

Френк Сінатра

Безперечно, почати варто саме з того, хто своєю кар’єрою змінив музичну індустрію раз і назавжди – з Френка Сінатри. Його найпопулярніші пісні, які залишаються вічними хітами, включають “My Way”, “Fly Me to the Moon” та інші, але, на мою думку, немає людини в світі, яка ще не чула різдвяну класику Сінатри. З приходом зими ми маємо змогу насолодитись його виконанням гітів, серед яких “Jingle Bells”, “Let It Snow! Let It Snow! Let It Snow!”, “Have Yourself a

Merry Little Christmas”, майже всюди – святкові плейлисти у кав’ярнях, на різдвяних ярмарках і ковзанках, у супермаркетах та торговельних центрах. Але як же так сталося, що саме Френк Сінатра став одним із світових символів Різдва навіть не будучи автором жодного з цих записів?

Френк почав співати коли йому було тільки 8, отримуючи чайові за виступи на барній стійці місцевого нічного клубу в Нью-Джерсі, а професійна кар’єра почалась незадовго після того – будучи підлітком та зовсім не знаючи нот, Сінатра навчився музики на слух, незважаючи на невиліковний дефект слухового апарату.

Вокал Сінатри описується як “оксамитовий” та ліричний, а його записи було продано більше ста п’ятдесяти мільйонів разів. Маючи досвід виступів у кількох групах та оркестрах, сольна кар’єра співака стрімко та успішно зростала і визначною датою став 1948 рік – рік, коли Френк Сінатра випустив свій перший різдвяний альбом “Christmas Songs by Sinatra” (“Різдвяні Пісні Виконані Сінатрою”),

який складався з восьми класичних святкових треків, серед яких були “White Christmas” (“Біле Різдво”) й “O Little Town of Bethlehem” (“О, Маленьке Місто Вифлеєму”).

Лише кількома місяцями раніше лейбл звукозапису “Columbia Records” ввів в продаж новий формат вінілових платівок, відомі нам як LP (Long Play). Вони дозволяли записувати повноцінні альбоми, вміщуючи в них більше пісень, що зразу використав і Сінатра. Співак був першим, хто випустив повнометражний різдвяний альбом, заклавши основу для подальших святкових релізів.

Цікавим є те, що всі вісім записів були так званіми “каверами” на вже існуючі відомі пісні, Френк Сінатра просто склав їх в один повноцінний альбом та проспівав своїм голосом, що неначе подарувало призабутим гітам нове життя. Сінатра переважно не писав пісні сам, а був виконавцем-інтерпретатором, який майстерно обирав, аранжував та співав твори інших композиторів і авторів текстів, хоча й міг впливати на зміст пісень.

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

У 1940-х роках американське суспільство переживало жахиття Другої світової війни і музика стала одним з найсильніших інструментів для підтримки морального духу як і тих, хто був на фронті, так і тих, хто чекав на коханих вдома. Фрази на кшталт “I’ll be home for Christmas” (“Я буду вдома на Різдво”) та “Have yourself a merry little Christmas” (“Бажаю вам веселого Різдва”) передавали відчуття розлуки та відображали саме те, чого найбільше потребували слухачі – надію.

В одній з пісень Френк навіть видозмінив слова з доволі похмурих на більш обнадійливі: рядок “Have yourself a merry little Christmas, it may be your last; Next year we may all be living in the past” (“Бажаю Вам веселого Різдва, це може бути Ваше останнє; Наступного року ми всі вже можемо жити у минулому”) з ініціативи співака перетворився на “Have yourself a merry little Christmas; Let your heart be light; From now your troubles will be out of sight” (“Бажаю Вам веселого Різдва; Нехай ваше серце буде легким; Відтепер ваші проблеми зникнуть з поля зору.”).

Сам Сінатра був непридатним до служби в армії саме через травму барабанної перетинки, але це дозволило йому зцілювати серця своєю справжньою силою, своїм неповторним голосом. В першому святковому альбомі співакові вдалось вловити емоцію тогочасного суспільства,

що зробило його творчість ще популярнішою.

Найвищим, на думку багатьох, досягненням співака є альбом 1957-го року, другий різдвяний альбом під назвою “A Jolly Christmas from Frank Sinatra” (“Щасливе Різдво від Франка Сінатри”), який став ключовим у закріпленні його статусу як голосу Різдва.

На першій стороні вінілової платівки були представлені популярні святкові гіти недавнього походження, а на другій – релігійні різдвяні колядки. З треків в альбомі були нові версії знайомих пісень та навіть оригінальна композиція “Mistletoe and Holly” (“Омела і Падуб”), ко-автором якої був сам Сінатра.

Френк Сінатра

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Співак мав зовсім не просте життя та як сам одного разу сказав: “Будучи 18-кратним маніакально-депресивним і проживши життя, сповнене бурхливих емоційних протиріч, я маю надто гостру здатність до смутку, а також до піднесеного настрою.”

Такий досвід зробив його співи ще більш чуттєвими та щемливими, доторкнувшись до душі кожного слухача. За таку неперевершену роботу Сінатра,

з статусним прізвиськом “Старий Синьоокий”, отримав світове визнання, а його глибокий та буцімто зігрівальний голос став у багатьох, включно зі мною, асоціюватись із теплими зимовими вечорами. Зовсім не дивним також буде те, що день народження Френк Сінатра святкує 12 грудня, в розпалі підготовки до різдвяних свят.

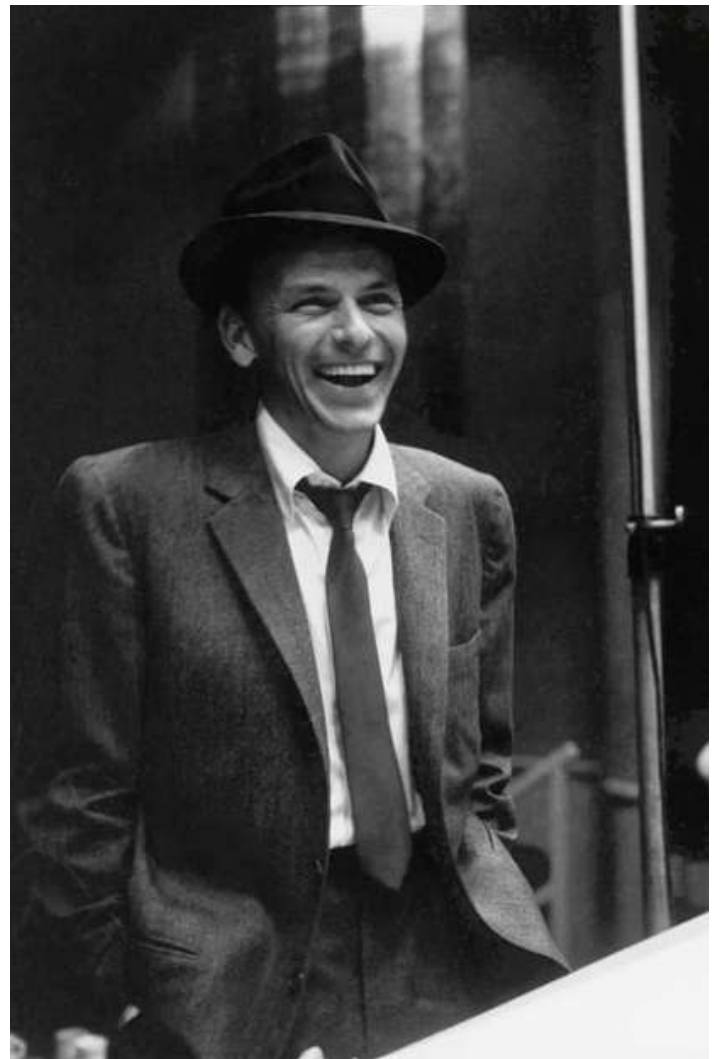
Не хочу недооцінювати вклад двох наступних виконавців, які посідають окреме місце у мене в

серці та плейлисті, але важливо буде зазначити, що саме пісні у виконанні Френка Сінатри супроводжують нас на кожному кроці з першого дня зими. І ця популярність не є випадковістю, а тільки підкреслює легендарність американського співака та водночас актора, який 11 разів ставав лауреатом “Греммі”, здобув премію “Оскар”, отримав 4 нагороди “Золотий глобус” й знявся в понад 50-тих кінострічках.

Альбом “A Jolly Christmas from Sinatra”, 1957 рік

Френк Сінатра під час запису пісень для другого
різдвяного альбому у 1957-му році

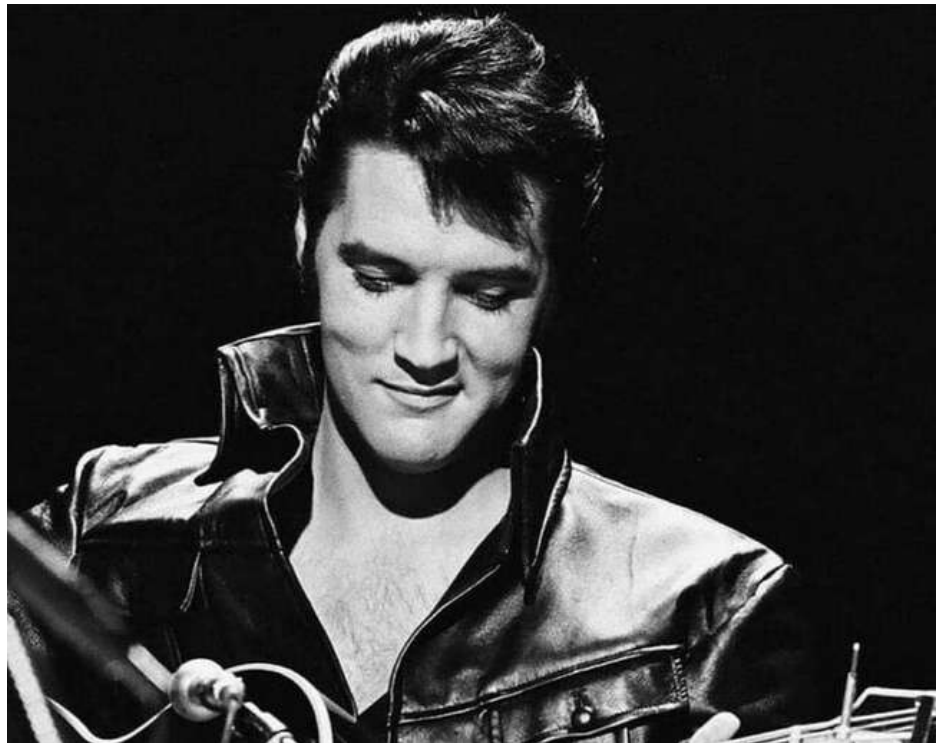
Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Елвіс Преслі

Голлівуд, як виявилось, є дуже тісним місцем та паралельно з виходом альбому “A Jolly Christmas from Frank Sinatra”, восени 1957-го інша зірка всесвітнього масштабу звернула на стежку Різдва – це ніхто інший, як “Король рок-н-ролу” Елвіс Преслі.

Ікона молоді, бунтар, людина-харизма – все це юний Елвіс з вулиць американського містечка, де всі танцюють до ранку. Абсолютна протилежність виваженому, романтичному голосу Френка Сінатри, цей хлопець так само заслуговує на титул того, хто перевернув наші уявлення про святкові пісні з ніг на голову. “Elvis’ Christmas Album” (“Різдвяний альбом Елвіса”) близько чотирьох тижнів лишався найпрослухованішим музичним альбомом світу та до сьогодні є найуспішнішим різдвяним альбомом всіх часів. Випадково чи ні, ніхто достеменно не знає, але цей альбом також був розділений на дві частини: світську та традиційну.

Хоча більшість пісень були “каверами” Елвіса на класичні колядки, було записано й дві, на той час нові, але для нас добре відомі, пісні – “Santa Bring My Baby Back (to Me)” (“Санто, приведи мою милу назад (до мене)”) та блюзову, рок-н-рольну пісню “Santa Claus Is Back in Town” (“Санта Клаус знову в місті”),

Елвіс Преслі

де Преслі зміг бути справжнім собою. Але, стоп, який він – легендарний стиль Елвіса Преслі?

Матеріал, завдяки якому Преслі став відомим – це блюз і кантрі-пісні, під час виконання яких він не соромався енергійно танцювати та випромінював зухвалу, самовпевнену енергію. В 1950-х співак беззаперечно домінував у хіт-парадах поп-музики та започаткував епоху рок-н-ролу, відкривши двері для чорношкірих рок-музикантів. Елвіс став кумиром підлітків свого десятиліття – він був яскравим, запальним та драйвовим, чим так і захопив неупереджену молодь, але водночас зміг заробити шквал негативу від консервативного старшого покоління.

Енергійний і провокативний стиль виступів Преслі, поєднаний із сумішню музичних впливів темношкірих співаків у переломний період у відносинах між расами, приніс йому як великий успіх, так і перші суперечки.

Якщо вас, точно так само, як і мене, бентежить чому ця рок-зірка вирішив випробувати себе у католицьких колядках, то дізнаймося про це трохи більше. Елвіс мав як і сценічну роль, так і повсякденну натуру бунтівника та оголосовши вихід різдвяного альбому сказав: “Це буде рок-н-рольне Різдво”, додавши, що він переробив на свій, епатажний лад всі традиційні пісні, окрім як “Silent Night” (“Тиха Ніч”).

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Як на мене, то це був ще один ризикований крок, який лише личив би головній рок-зірці світу. Ба більше, для тих дорослих, які вже були переконані, що Елвіс цілком серйозно загрожує моралі молоді Америки, його альбом різвяних пісень був просто шокуючим рішенням. Те, що Елвіс дозволив собі зазіхнути на світлі католицькі колядки і зайшов у жанр релігійних пісень для багатьох було просто жахливим.

Але як ми вже зараз яскраво бачимо, рейтинг та продажі платівок показують зовсім іншу реакцію абсолютно переважаючої більшості.

За кілька років після виходу цього святкового альбому, Елвіс був мобілізований до армії США та по поверненню знявся в декількох посередніх фільмах, а його пісні перестали сприйматись серйозно – йому вкрай потрібне було бодай яке-небудь відродження репутації. Менеджер Елвіса заборонив співаку гастролювати та повністю переніс фокус на зйомки в дешевих голлівудських фільмах, що неабияк шкодило кар'єрі зірки. Не було ніяких скажених викрутасів перед збудженою молодого аудиторією, ніякого розпалювання рок-н-рольної атмосфери.

Але тут з'явилась можливість на мільйон – різдвяний спецвипуск Національної радіомовної компанії у 1967-му році, який мав би остаточно викорінити славнозвісний “стиль Елвіса”, який багатьом так дошкуляв та перетворити співака на порядного чоловіка. Не так сталося, як гадалось, бо цей випуск пізніше став відомий як “Спецпрограма повернення”, яка відновила співочу кар'єру Преслі.

Глядачі з нетерпінням чекали першого за сім років виступу Елвіса та отримали навіть більше, ніж очікували – разом з продюсерами шоу він, тримаючи в секреті від свого токсичного менеджера, перетворив дешеву різдвяну спецпрограму на незабутній виступ талановитого співака, який є самородком американської музичної культури.

Маю вас трохи засмутити, бо в кінці виконання колядки “I'll be home for Christmas” (“Я буду вдома на Різдво”) зі святковим привітанням замінили дечим іншим – новою, незаписаною досі піснею.

“If I can dream” (“Якщо я можу мріяти”) стала закликом до єдності та миру, натхнення промовою Мартіна Лютера Кінга молодшого та його пізнішим вбивством. Виконана у фіналі спецвипуску 1968-го року, вона продемонструвала не енергійного хлопчиська з вулиці, а щирого і відданого досвідченого співака.

Альбом “Elvis' Christmas Album”, 1957 рік

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Хоча це фактично і не є різдвяною піснею, я все одно не можу не підкреслити те, наскільки вражаючою вона є – настільки, що я готова вважати її однією з найкращих за всі роки. Тож без краплини перебільшення рекомендую подивитись цей виступ та на собі відчути те, що я намагалась описати тут словами.

Повертаючись до теми різдвяних альбомів – у Елвіса був ще один, випущений ближче до кінця його короткої кар'єри у 1971-му, який

навіть не маючи такого ж комерційного успіху, як його перший, все одно поступово піднімався в рейтингах. І з такою впевненістю, що очолив чарт Billboard Holiday Albums (Білборд: Альбоми до свят), навіть будучи випущеним у період, коли різдвяні альбоми не могли потрапити до основного списку найпрослухованіших пісень, ось якою силою володів голос неперевершеного Елвіса Преслі

Елла Фіцджеральд

І на десерт лишилась леді з найніжнішим, наймелодичнішим голосом, що я коли-небудь чула, який відчувається як ковток свіжого повітря або, в нашій ситуації, ковток гарячого та пряного глінтвейну в холодний зимовий день. Елла Фіцджеральд є найпопулярнішою джазовою співачкою з середини минулого століття та не дарма отримала прізвисько “Перша леді пісні”.

Елвіс Преслі читає листи шанувальниць на Різдво

Елла Фіцджеральд під час виступу у Монтре, Швейцарії, 1969 рік

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

За своє життя вона продала більш ніж 40 мільйонів альбомів та зачаровувала публіку своєю різносторонністю, виконуючи як запальні балади, так і солодко-тягучий джаз, маючи навичку голосом імітувати кожен інструмент в оркестрі. Фіцджеральд була визначною виконавицею пісень з Great American Songbook (Велика американська збірка пісень), що є серією пісень, написаних у 1920-1960-их роках, які й досі лишаються основою джазового репертуару.

Спадщина Елли не обмежується різдвяною тематикою, яку вона активно використовувала в своїх виступах, бо її бездоганний і чистий голос революціонував джаз та поп-музику. Вона досягла успіху в різних жанрах, від свінгу та бібопу до романтичних балад, виступаючи на сцені в дуєті з такими легендами, як Луї Армстронг та Дюк Еллінгтон. Чесно кажучи, мабуть це честь саме останнім мати змогу співати пліч-о-пліч з такою неперевершеною леді. Фіцджеральд стала першою афроамериканською лауреаткою премії “Греммі”, надихаючи наступні покоління бути впевненими у своєму таланті, незважаючи на упередження суспільства.

Вперше тему Різдва Елла інтерпретувала у своєму особливому інтимно-джазовому виконанні у 1960-му році.

До цього вона вже була великою зіркою, навіть вважалась головною інтерпретаторкою американських стандартів джазової музики та самостійно писала деякі зі своїх гітів. “Ella Wishes You a Swinging Christmas” (“Елла Бажає Вам Свінгуючого Різдва”) – це культовий, світський альбом, який сподобається навіть тим, хто не вірить в магію Різдва. Всі пісні звучать тепло і затишно, але водночас відчувається дух джазової Елли – присутній запал, зухвалість та заклик до танцю.

Улюблені пісні всіх, від дорослих до дітей, як “Jingle Bells”, “Sleigh Ride”, “Winter Wonderland”, “The Christmas Song” – все це й навіть більше присутні в записі.

Багатий, м'який звук і, звичайно ж, муркотливий голос Елли Фіцджеральд та вокальний хор на фоні перетворюють все навколо на зимову казку, з такою силою, що навіть і не віриться, що пісні записувались спекотним літом.

Додавши трохи від себе, скажу, що саме цей альбом є переможцем

для мене цього сніжного сезону, тож як буде хвилинка – послухайте і ви!

А ще, зауважу, що в рецензіях багатьох критиків музичне привітання від “Першої леді пісні” вважається одним з найкращих джазових різдвяних альбомів, який до того ж досяг для святкової музики того самого, що і серія студійних альбомів Фіцджеральд “Songbook” для поп-стандартів. А нагадаю, що же ого-го як багато.

У 1967-му Елла випустила запис “Ella Fitzgerald's Christmas” (“Різдво Елли Фіцджеральд”), який відрізнявся від її життєрадісного “Swinging Christmas”, про що свідчить навіть різниця в назвах.

Він був присвячений виключно традиційним, урочистим різдвяним гімнам, таким як “O Holy Night” і “Joy to the World”, з пишними аранжуваннями, які створили більш витончену, елегантну, освітлену свічками атмосферу для короткого святкового альбому, який став класикою.

Голоси Різдва: Сінатра, Преслі, Фіцджеральд

Йдуть роки та навіть десятиліття, а ці різдвяні колядки залишаються все такими ж свіжими та релевантними і для сучасного слухача, що підкреслює їх вічну привабливість. Їх не потрібно спеціально слухати, щоб впізнавати, або бути критиком, щоб отримати задоволення. Але заглибившись в світ святкової музики “Старого Голлівуду”,

хочу щиро порекомендувати прослухати та переосмислити найвпізнаваніші пісні, але з абсолютно нової точки зору. Хоча 1960-ті були періодом докорінних змін у музиці, а на прикладі цих трьох артистів ми побачили наскільки різносторонніми були тогочасні зірки, магія Різдва є незмінною. Чи то в класичному аранжуванні, чи з присмаком .

рок-н-ролу або свінгу, насолода від святкових пісень є однаково незабутньою. Будь то зібрання навколо ялинки, посиденьки з близькими у кав'ярні, прогулянка прикрашеними вулицями, перегляд новорічного фільму – майже все супроводжується чаруючими голосами Френка Сінатри, Елвіса Преслі та Еллі Фіцджеральд – голосами Різдва.

Елла Фіцджеральд

Френк Сінатра та Елвіс Преслі разом на шоу *“The Frank Sinatra Timex Show: Ласкаво просимо додому, Елвісе!”*, 1960 рік

Різдвяна поезія

Короленко Анна

Подумайте, якомога хуткіше, про новорічну чи різдвяну пісню. Це “Last Christmas” by Wham! ? Сподіваюсь, що вгадала. А тепер у вас три секунди згадати різдвяну поезію. Якщо вам справді щось прийшло на думку, то респект і плюсік в карму. А от я, до написання цієї статті, і за п'ять хвилин не згадала би жодної.

Ми багато чуємо новорічних пісень, фільмів, серіалів і вистав. А от поезія у нас більше асоціюється із чимось не таким сезонним і швидкоплинним як свята, а більше з коханням чи смутком.

Пропоную переглянути класичну різдвяну поезію і розібратися, що робить її стилістику новорічною чи різдвяною. Можна поділити аналіз на декілька категорій: візуальне сприйняття, опис запахів, звуків, смаків.

Різдвяна поезія

“A Visit from St. Nicholas” (“’Twas the Night Before Christmas”)

— Clement Clarke Moore

(...)

The moon on the breast of the new-fallen
snow,
Gave a lustre of midday to objects below,

When what to my wondering eyes did
appear,
But a miniature sleigh and eight tiny rein-
deer,

With a little old driver so lively and quick,
I knew in a moment he must be St. Nick.

More rapid than eagles his coursers they
came,
And he whistled, and shouted, and called
them by name:

"Now, Dasher! now, Dancer! now Prancer
and Vixen!

On, Comet! on, Cupid! on, Donder and
Blitzen!

To the top of the porch! to the top of the
wall!

Now dash away! dash away! dash away all!"

As leaves that before the wild hurricane fly,
When they meet with an obstacle, mount
to the sky;

So up to the housetop the coursers they
flew

With the sleigh full of toys, and St.
Nicholas too—

(...)

(...)

Під місяцем сяє свіжесенький сніг,
Як вдень я побачив хто йде на поріг.
До нас мчить вправно в святкових
санях,

У великій підводі на восьми оленях,
Поважний старий там керує... Стривай!

Ну звісно! Це ж їде Святий Миколай.

Швидкі - мов шуліки - олені летять,
Різдвяні дзвіночки на шиях дзвенять.
Гукає керманич по імені їх:

«вйо Віксен, вйо Дашер, хутчіш Комет й
Блітсен, Поїхали Дондер, піддай іще
Дансер, Давай нумо Кюпет, підтюпцем
Прансер.

Вперед, до хатин, до дахів вирушайте,
Угору, уверх, усіх діток вітайте!»

Як листя сухе на сильних вітрах
Мчать олені швидко в ясных небесах.

По стріхах будинків проноситься віз,
Різдвяні дарунки Миколай нам привіз.

(...)

Переклад П.Берест

Різдвяна поезія

Візуальна перспектива

«Під місяцем сяє свіжесенький сніг» - тут ми вже уявляємо себе в конкретній зимовій сцені. Світловий образ вже поселений в нашій голові через місячне сяйво, білизну снігу, які створюють відчуття чистоти й чарівності ночі.

«в святкових саних» - візуально викликає для нас асоціації з прикрашеним транспортом, святковим рухом.

«у великій підводі на восьми оленях» - конкретна, легко уявна картина казкового приїзду Санти із його помічниками.

«по стріхах будинків проноситься віз» - динамічний образ польоту над дахами, що підсилює відчуття дива і свята.

Звукове сприйняття

«Різдвяні дзвіночки на шиях дзвенять» - читаючи ці рядки, ніби дзвін вже поряд із нами і асоціюється зі святом, радістю, очікуванням подарунків.

«Гукає керманич по імені їх» - створює відчуття голосу, команд, руху. Особисто мені нагадує командний дух Санти та його оленят.

Вигуки: «вйо», «давай», «хутчіш» є імітацією живої мови, ритму їзди, енергії. Надає відчуття новорічної метушні

Запахи

«свіжесенький сніг» - асоціація з морозною свіжістю зимового повітря. Пам'ятаєте як ви виходите на вулицю під кінець грудня і ви вдихаєте цей морозний запах, який пробуджує краще за холодний душ. От автор саме так нам нагадує про ці запахи без згадки про них.

«святкові сани», «різдвяні дарунки» - непрямо викликають запахи хвої, подарункового паперу, домашнього затишку - головні асоціації з Новим Роком. Тут поет працює з пам'яттю читача, а не з прямим описом самого запаху.

Сподіваюсь, в мене вийшло вас зацікавити і затягнути у глибше дослідження різдвяної поезії після прочитання цієї статті. Адже такі тексти - справді дієвий спосіб зануритись у новорічну атмосферу. А саме завдяки прекрасному таланту авторів описати навколишнє середовище через різні сенсори сприйняття світу навколо нас, святкова поезія і є такою особливою та чуттєвою.

Походження новорічних символів

Степаненко Анна

Як зазвичай виглядає ваш ідеальний Новий Рік? Я, наприклад, обожнюю майже у перші дні грудня прикрашати ялинку, загортатися у теплий плед, пити гарячі напої, слухати новорічну музику та з нетерпінням очікувати зимове свято. Але чи замислювалися ви, що саме робить настання Нового Року довгоочікуваним, приємним та... символічним? Звідки взялося те, що ми щоразу асоціюємо з Новим Роком? Пропоную розповісти у цій статті.

Рання різдвяна листівка, що зображує Санту у синьому

Санта Клаус

Старий добрий Санта Клаус що залишався і залишається головним, незмінним символом Нового Року та Різдва існує протягом багатьох років. Цікаво те, що його класичний червоний колір одягу далеко не завжди був присутнім. Протягом років його часто зображали у зеленому, коричневому або навіть у кремовому кольорах. Але як так Санта різко вирішив змінити головний колір на насичений червоний? І коли і звідки з'явився сам узагалі?

Найсучасніша версія Санти як така, якого ми знаємо сьогодні - із густою, білою бородою, костюмі та шапочці, котрий прибуває з північного полюсу на оленях із мішком за плечима, щоб покласти у панчохи подарунки під ялинку дітям — почав сам роздавати свої подарунки лише в 1822 році. А "змусити" його роздавати їх зробив американський поет Клемент Мур.

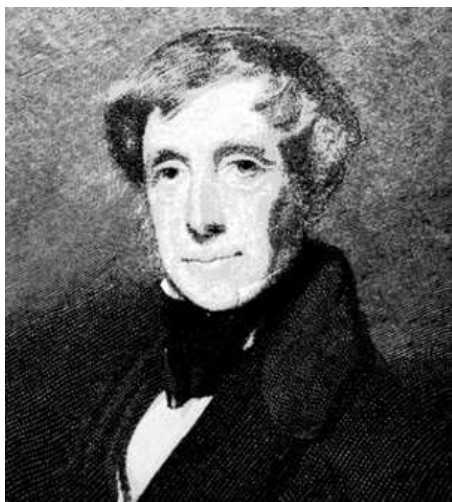
Раннім же прототипом Батька Різдва, як не дивно, був Святий Миколай з Малої Азії (Туреччина), що проживав у 3-4 ст. до н.е. Святий походив з вельми заможних християн, але мав добре серце, допомагаючи бідним. Традиція почалася тоді, коли він підкинув мішечки із золотом трьом збіднілим сестрам. Миколай непомітно підкидав мішечки з монетами через вікно. Одного разу він настільки влучив, що потрапив дарунком у саму панчошу (нічого не нагадує?). Коли ж одного разу Миколая застав батько сестер, тодішній "Санта" припинив бути таємним. Вважають, що через це історія поширилася, і ще тоді у Малій Азії дізналися про невидимого благодійника, що кидав подарунки у панчошу.

Когось це може неабияк здивувати, але поширенню символу Санти Клауса також посприяла колонізаторська Голландія. У 17 столітті голландці почали переселятися до Північної Америки, де заснували місто

Походження новорічних символів

Новий Амстердам (майбутній Нью-Йорк). Святого Миколая вони нарекли вже більш знайомим "Sinter Klaas". Санта для них був неабияким святим: він захищав моряків та сиріт, а на носі одного з численних голландських кораблів гордо красувалася дерев'яна постать Святого.

Роками й роками пізніше американський письменник Вашингтон Ірвінг у книзі "Історії Нью-Йорка" розповів про Санта Клауса, і це в 1882 році надихнуло священика і викладача Клемента Мура на написання дитячого віршика "Візит Святого Миколая". У цьому віршику батько бідної сім'ї бачить, як у Різдвяну ніч товстенький дідок-єльф, проїжджаючи на упряжці з восьми оленів, зупинився, через димар проник у будинок, напхав дитячі панчохи подарунками та відчалив, не забуваючи вигукнути наостанок: "З Різдвом!" Отже, сучасній постаті Санти Клауса вже понад 200 років!

Клемент Мур, автор "Візит Святого Миколая"
та сучасного образу Санти

Оскільки вам вже стало відомо, як, звідки та коли з'явився старий добрий Санта, постає інше питання: звідки саме у нього з'явився символічний червоний колір?

Як було сказано раніше, Батько Різдва надавав значну перевагу синьому, зеленому та кремовому кольорам, але аж ніяк не червоному. Насправді рішення Санти Клауса змінити "імідж" посприяли не так давно.

Найбільш розповсюдженою версією походження червоного Санти є відомий бренд Coca-Cola. У 1930-х компанія випустила різдвяну рекламу, що стала справжнім світовим хітом. Найважливішим є те, що саме у тій рекламі Санту чи не вперше змалювали у червоному та білому, як сама Coca-Cola.

Хоч ця версія і є найбільш розповсюдженою, існує думка, що Coca-Cola просто популяризувала кольори Санти, але аж ніяк не винайшла їх. Незважаючи на заперечення, однак, найчастіше саме компанії газованих напоїв присвоюють "винахід" сучасного костюму Санти.

Іншою, більш традиційною версією походження кольорів, асоційованих з Санта Клаусом пішли від того ж самого Святого Миколая, а все тому, що Святий найчастіше одягав саме червоні шати. Кому і якій саме версії вірити - вирішувати точно не мені, але особисто на мою думку скажу, що саме версія з Coca-Cola мені звучить правдоподібніше та те, що сама компанія, завдячуючи своїй популярності, могла б абсолютно зробити. Незважаючи на це, я рада, що тепер вам відомо не лише походження самого Санти, але й історія його костюму!

Реклама Coca-Cola з червоним Сантою

Походження новорічних символів

Тварини року

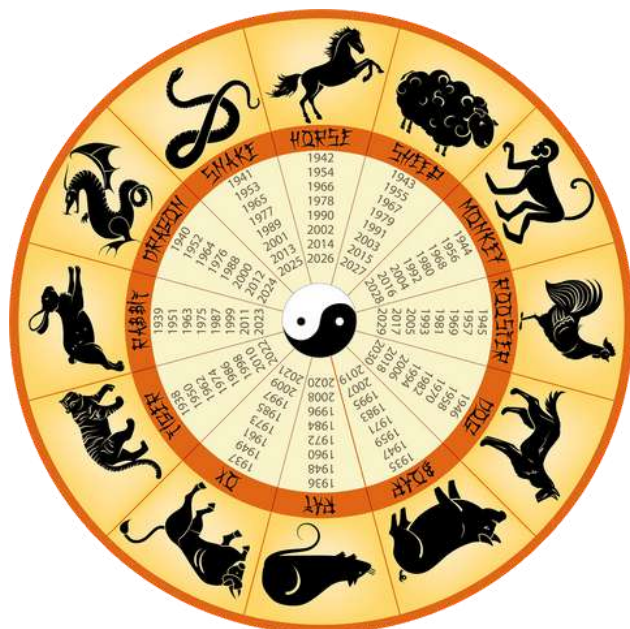
Тема тварин з китайського календаря, що відповідають якомусь конкретному році мене часто цікавила, хоча сам календар напрочуд давній. У східному китайському календарі присутні 12 тварин-символів. Кожній тварині відповідає конкретний рік, а також одна з декількох стихій. Хоча тема східного календаря набуває популярності саме під час зимових свят, він також може використовуватися як легкий спосіб визначити тварину, що відповідає вашому власному року народження. Наприклад, саме у моєму випадку це - Зелений Дерев'яний дракон, що відповідає 2012 року. А 2026-ий рік належатиме нікому іншому, як вогняному коню. Але як саме цей календар з'явився, який він має символізм і як "обрали" послідовність тварин?

У давньому та навіть сучасному Китаї східний календар був і є справжньою філософією-дата народження за китайським календарем може вплинути на вибір імені, дату укладення шлюбу, коли робити зміни у кар'єрі... У східній культурі його враховують навіть при облаштуванні помешкання. Національні свята також залежать від східного календаря - від Свята Ліхтарів до Китайського Нового року. Оскільки календар несе значний символізм, не дивно, що саме за ним складають гороскопи. Гороскоп залежить від тварини та стихії - характер, слабкі сторони, сильні сторони, усе за твариною.

Тварини та роки, з якими вони асоційовані, також аж ніяк не випадкові - для цього є цілий міф. За міфом, Нефритовий імператор(китайський цар небес) влаштував перегони біля річки між 12-ма тваринами: щур, кролик, дракон, бик, кінь, свиня,

вівця, мавпа, півень, змія, тигр та собака. Цікаво те, що у перегонах приймала участь ще одна тварина-кішка, але її перехитрив щур, через що вона впала до річки. У міфі першою твариною, вигравши перемоги став щур, останньою - свиня. Саме їхня швидкість принесла їм відповідні роки, а також саме кількість тварин відповідає кількості місяців у році - 12.

Кожна тварина також несе власні якості, на що впливає міф. Наприклад, переможець перемогів - щур, виграв хитрощами, сидячи на бикі та зістрибуючи в останній момент, анітрохи не втомившись. Здається, неважко здогадатися, якими саме(на стереотипну думку календаря) якостями відповідає щур та люди, народжені у році щура. Стихій, з якими були асоційовані тварини було 5 - вода, вогонь, земля, дерево та метал.

Нефритовий Імператор,
організатор перегонів
Тварин Року

Походження новорічних символів

Знайти стихію можна не лише за твариною, але й за цифрами, що містяться у році народження - ті, хто народився у роках, що закінчуються на 0 або 1 мають стихію метал, роки, що закінчуються на 2 або 3, - це роки Води, роки, що закінчуються на 4 або 5, - це роки Древа; роки, що закінчуються на 6 або 7, - це роки Вогню; а роки, що закінчуються на 8 або 9 - роки Землі.

Отже, якщо ви колись захочете знати і свою тварину року, і свою стихію - просто скористайтеся легким способом!

Новорічні ласощі

Їжа під час святкування Нового Року є тим, що часто легко забувається, але, тим не менш, є важливою складовою святкування зимових свят. Походження тих чи інших новорічних ласощів є давнім, цікавим та може легко здивувати. Отже, пропоную розглянути походження новорічних та різдвяних десертів у різних країнах світу.

1. Пудинг

Найважливіший десерт, що зазвичай присутній на кожному британському столі під час святкування Різдва - це, як не дивно, пудинг, що походить саме з Англії. Він має доволі цікаву легенду - під час Першої Світової Війни, коли Британська імперія була на межі розколу, королівські кухарі та герцоги буквально врятували державу. Королю Георгу V, якому не вдалося принести

народу мотивацію та стимул для збереження держави, принесли пудинг, що став символом єдності - він складався з 16 компонентів, кожен з яких був привезений з різних куточків імперії, а також із фразою - "З цілісною імперією у вас буде пудинг, а без неї - лише борошно, крихти хліба та пиво". Різдвяному десерту успішно вдалося врятувати імперію, а з того часу пудинг став головною стравою британського святкового столу.

Він настільки сподобався народу, що тепер у кожній британській сім'ї є власний, фірмовий рецепт пудингу. Під час випікання навіть є маленька традиція - загадати бажання, яке обов'язково має здійснитися. Цей новорічний десерт ви також найчастіше побачите з листям та ягодами падуба.

Я, як особа, яка ніколи не їла пудинг на Різдво, можу сказати що після відкриття його історії походження з задоволенням його б скуштувала.

Походження новорічних символів

2. Різдвяне поліно (Bûche de Noël)

Цей святковий французький десерт із цікавою назвою легко можна назвати як один з найпопулярніших у Франції та майже в усій Європі. Кожна французька кондитерська та пекарня у різдвяний сезон роблять свій унікальний варіант “Різдвяного поліна”, і кожен намагається зробити свій якнайкраще. Зазвичай ви побачите десерт, що нагадує дерев’яну колоду, прикрашену фігурками із солодкої мастики та рясно облиту шоколадом. Оскільки різновидів самого десерту багато, варіантів зовнішнього вигляду є сила-силенна, але хоч один варто спробувати.

Звідки ж походить саме “Різдвяне поліно”? Із зовнішнього вигляду неважко здогадатися, що десерт схожий на справжню колоду. Така схожість насправді не дарма, адже у стародавній християнській традиції, що зокрема існувала у Франції, був звичай спалювати справжнє поліно на Святвечір. Вважалося, що саме спалювання відганяє злих духів та приносить захист. Сама дерев’яна колода вважалася священною.

Для когось це може здатися небезпечною релігійною традицією, але для французів ця традиція створила цілий національний десерт.

Лише близько 1870 року традиційна дерев’яна колода була перетворена на десерт. На першу випічку самого “Різдвяного поліна” претендують кілька кондитерів. Залежно від джерела, він міг бути створений кондитером готелю Hôtel de Ville у 1834 році, паризьким кондитером Антуаном Шарадо, винахідником вершкового морозива, ліонським шоколадьє Феліксом Боннатом у 1860-х роках або навіть кондитером і виробником морозива для принца Монако Шарля III - П'єром Лакамом у 1898 році. Певно лише одне - різдвяний шоколадний рулет світові подарувала саме Франція.

Походження новорічних символів

3. Пряничний будиночок

Різдвяний та новорічний десерт, історія якого сягає Німеччини, здається, є відомий майже усім. Якщо при думці про Пряничний будиночок вам згадується казка братів Грімм “Гензель і Гретель”, ви вже знаєте його походження. Хоча найперші їстівні будиночки походять з давнього Риму, саме хатинка з пряників та цукерок як десерт бере початок у 1800-х роках.

Якраз тоді казка “Гензель і Гретель” почала власне популяризувати пряничний будиночок: і як прикрасу, і як десерт. Ще тоді німецьке місто Нюрбренг та Німеччина загалом славилися великою кількістю пряників, тож не дивно що після виходу казки німецькі пекарі почали масово пекти пряничні будиночки, що викликали великий попит. З'явилася традиція пекти пряничні будиночки саме з дітьми, а також проводити конкурси на найкрасивіший будиночок.

Зараз традиція приготування пряничних будиночків існує по всьому світу, зокрема в Україні. Виготовлення декорації та десерту стало сімейною подією на різдвяних ярмарках по всьому світу.

Історія обряду колядування - приховані сенси

Чайка Аліса

Українська сила - у вікових традиціях. Ми всі неодмінно помічаємо, що війна нагадує про те, наскільки важливо не втрачати пам'ять про звичаї та використовувати їх як джерело натхнення та єднання. Вже незабаром ми поринемо у чарівний період святкування Різдва, тож поговорімо про одну з, на мою думку, найтепліших та найприємніших його традицій - колядування.

Історія обряду колядування сягає давніх язичницьких часів. Коляда - це свято, що відзначало перемогу світла над темрявою, початок нового життєвого циклу - таким чином святкували Зимове Сонцестояння, а також поклонялися богині-символу нового сонця і достатку, яку так і звали - Коляда. Вона є давньоукраїнською богинею неба, матір'ю Сонця, дружиною Дажбога. Одна із найбільших та найшановніших персонажів міфології українців. Ім'я походить від слова Коло - давньої назви Сонця.

За легендою, Коляда щороку в найдовшу ніч зими народжує Божича - нове Сонце, Новий рік, сина Дажбога. Тим часом богиня Мара ганяється за Колядою, намагаючись цьому завадити та встановити вічну зиму та ніч. Фольклористи припускають, що з давнини колядники були пов'язані з потойбіччям і вшануванням не лише Богів, а й померлих. Щоб захиститися від зла, колядники почали перевдягатися у духів чи звірів, а пісні виконували лише чоловічі гурти.

Однак згодом легенди про зв'язок з потойбіччям зникли. Коляду почали співати жінки, а згодом до обрядових пісень почали залучати й дітей. Тоді ж виникла і традиція з обходом дворів. Колядники сповіщали господаря про народження нового Сонця, а також бажали у новому році здоров'я, щастя та багатого врожаю. Натомість тих, хто приніс благу вістку, пригощали смаколиками та дарували подарунки. Нічого вам не нагадує?

Популярність Коляди серед українців призвела до того, що церква пов'язала його із християнським Різдвам. До самого свята в родині шили нові сорочки, придумували костюми, робили витинанки з паперу, плели "солом'яні павучки", щоб захистити свої родини від злих духів, а також ставили у домі головну різдвяну окрасу - Дідуха, що символізував вшанування померлих пращурів і забезпечення багатого врожаю. На завершення святкування Коляди готували трапезу із 12 пісних страв - за кількістю місяців у році, а тепер і апостолів.

Колядники України традиційно із театральною виставою, що об'єднує в собі прославляння Бога і комічне відтворення побутового життя.

Історія обряду колядування - приховані сенси

А тепер я пропоную розглянути основних дійових осіб цього процесу. Впевнена, що ми всі добре знаємо їх, але можливо не надавали значення тому, чому саме ці персонажі виступають провідними.

Ангел - ключова фігура, що приносить людям Добру Звістку про народження Ісуса Христа. Його поява - це сповіщення про велику радість та прихід Спасителя. Ангели були першими, хто поклонився новонародженому Христу, і в колядуванні вони часто виконують роль провідників, які ведуть колядників, або охоронців, що захищають Святу Родину та віруючих.

Пастушки - перші свідки дива Різдва. Це прості, незаможні люди, які перебували на найнижчому соціальному щаблі. Їхнє обрання символізує, що Спаситель прийшов для всіх, незалежно від багатства чи високого статусу. Це підкреслює ідею смирення та рівності перед Богом. Пастушки першими отримали від Ангела звістку про народження Христа і одразу пішли поклонитися Немовляті. Вони є символом беззаперечної віри та послуху волі Божій. Інколи один із пастушків може нести ягня, що символізує стадо, за яким вони доглядають, і є натяком на самого Христа - Агнця Божого.

Три Царі, які прийшли зі Сходу символізують визнання Христа царем і Богом усім світом, а не лише єврейським народом. До речі, часто Царів зображують як представників трьох різних рас (Азії, Європи та Африки), підкреслюючи універсальність християнської віри.

Цар Ірод - головний антагоніст, втілення абсолютного зла, жадібності до влади та тиранії. Він намагається вбити новонародженого Ісуса Христа,

оскільки боїться втратити свій земний престол. Він уособлює світську владу, яка не бажає підкоритися Божій владі. Він відкидає прихід Месії, бо це ставить під сумнів його власне панування. Таким чином, він є символом гордині, яка засліплює людину і змушує її протистояти вищим силам.

Історія обряду колядування - приховані сенси

Смерть у Вертепі з'являється як інструмент Божественного покарання і справедливості. Вона приходить, щоб забрати життя Царя Ірода, який віддав наказ убити невинних немовлят (Вифлеємське побиття немовлят). Це наочно демонструє нам, що земна влада та зло не можуть уникнути вищого суду. Жоден цар чи тиран не має зможе вийти «сухим з води».

Чорт - антипод Ангела, символізує злий дух, нечисту силу, спокусу та все те, що протистоїть божественному світлу Різдва. Основна функція Чорта у фіналі релігійної частини - забрати душу Царя Ірода в пекло після того, як його вбиває Смерть. Це символізує неминучість розплати за гріхи, жорстокість та злочини проти невинності.

Козак, або ж воїн - символ захисника Христа, Церкви та всього українського народу. Його присутність біля Святої Родини підкреслює ідею, що народ, який шанує Бога, завжди матиме свого оборонця. Введення Козака до Вертепу дозволило поєднати релігійну святиню Різдва з українським національним духом. Козак уособлює свободу, нескореність та прагнення до власної державності.

Під час написання цієї статті я задалась питанням: чим же насправді відрізняється вертеп від колядування, якщо заглибитись? Різниця насправді є, і доволі велика, ми могли не помічати її у зв'язку з тим, що звикли називати деякі речі

словами, які всього навсього асоціюємо з ними!

Вертеп - це ляльковий театр або вистава, цілковите театральне дійство з сюжетом та персонажами, а ось колядування - це традиція виконання обрядових різдвяних пісень, під час якого люди уособлюють персонажів з Біблійних сюжетів та історій, які з ними відбувались. Отже - колядники співають про ту саму подію, яку розігрує вертеп. Та все ж і Вертеп, і колядування мають спільну мету - принести радісну звістку про народження Спасителя до кожної хати. Колядники, як і персонажі Вертепу, є благовісниками.

А зараз повертаймось до наших персонажів!

Історія обряду колядування - приховані сенси

Образи Баби та Діда є типовими персонажами світської (інтермедійної) частини українського різдвяного Вертепу і мають важливе сатирично-комічне та соціальне значення, на відміну від сакральних. Основна роль Діда і Баби - створювати комічні сцени та сатиричні діалоги про побутові проблеми, сварки, лінощі або жадібність. Вони часто висміюють людські вади, наприклад, Дід може бути трохи жадібним, а Баба - сварливою. Їхня сварка може бути раптово перервана появою Чорта або інших персонажів, що додає динаміки. Коза — це дуже давній, ще дохристиянський тотемний символ, один з найулюбленіших символів українського народного колядування. Вона уособлює життєву силу природи, яка має відродитися після зими. Її зображення у Різдвяних обрядах закликала до плодючості землі, скотини та добробуту в хаті на наступний рік. Саме тому з нею пов'язані магичні формули про щедрість. Вона також є комічною, адже час від час «вмирає» і «воскресає» під час дійства, уособлюючи зміни в природі.

А що з символізує зірка, яка так яскраво привертає увагу всіх, кому зустрічаються колядники?

Її вважають символом радості, саме вона несе новину про народження Ісуса.

Зірку виготовляють із дерева, а потім обклеюють кольоровим папером, тканинами та додають китиці. Та головна особливість процесу колядування - це, все ж, колядки! До наших днів збереглися сотні з них. Однак серед них є такі, які стали справжньою візитівкою України. Ці мелодії впізнають у всьому світі, а слова коляди знають змалку. Однією з таких колядок є "Добрий вечір тобі, пане господарю". Це одна з найвідоміших пісень, яку співають у кожному куточку України. Коли виникла ця колядка - невідомо. Одні дослідники припускають, що "Добрий вечір тобі, пане господарю" могла з'явитися у Середньовіччі, інші ж вважають, що вона прийшла до нас ще з прадавніх часів, коли на території України було поширене двовір'я.

Другою за популярністю колядкою є "Нова радість стала".

Дослідники припускають, що вона з'явилася у XVII столітті.

Під час Другої світової війни та боротьби УПА проти радянської влади в західних областях України існували кілька варіантів колядок на мелодію "Нова радість стала". Відомо, що тексти двох із них ("На столі на сні" та "Сумний Святий Вечір") написав поет-підпільник Михайло Дяченко. Варіант коляди "Сумний Святий Вечір" став настільки популярним на Галичині, що у перші післявоєнні роки у тексті змінювали лише рік Святвечора. Зрештою, колядка стала народною.

Бережімо ж нашу історію та традиції. Від наших дій та позиції залежить те, чи будуть наші діти та онуки захищати нашу культурну спадщину і вірити в те, що мова і історична свідомість мають значення. Слава Україні та її неймовірному народу!

П'ять зимових звичок, які роблять нас щасливішими

Сухомудренко Софія

Зима - це не лише про погоду, а й про внутрішній стан. Для одних вона наповнена мерехтінням свят і ароматом прянощів у повітрі. Інші відчують крижаний подих морозу та хрускіт снігу під ногами. А є й ті, для кого зима - це виснажливий холод і накопичена втома. Та між цими крайнощами існує особлива зима - повільна, тиха й дуже особиста. Саме про неї я хочу сьогодні поговорити й поділитися з вами кількома простими звичками, які допомагають прожити холодний період м'якше й тепліше.

1. Одна з основних звичок - це влаштувати затишок. Для цього в першу чергу обираємо найкомфортнішу нам кімнату. Наповнюємо її теплим світлом, запалюємо свічки й загортаємося у плед. Так з'являється безпечний куточок, куди завжди хочеться повертатися.

2. Звісно, як же без наших улюблених теплих напоїв? Какао, чай чи кава зігрівають не лише тіло, а й душу. Мить із ними ніби зупиняє час - маленька пауза, щоб просто видихнути і насолодитися теплом.

3. Книги стають маленькою втечею від зимового холоду. Зимове читання особливе: вечорами, коли світ за вікном зникає, можна зануритися у нові історії, відчувати інший ритм життя і забути про метушню. Кожен том чи твір стає теплим куточком, який зігріває не лише розум, а й душу.

4. Звісно ж, не можна забувати про прогулянки: слухати хрускіт снігу під ногами, вдихати свіже, прохолодне повітря, яке освіжає голову і наче вимітає зайві думки. Кожен подих дарує відчуття легкості, а крижане дихання вітру неначе перезавантажує розум, дозволяючи на мить зупинитися й відчувати себе частиною цього зимового світу.

5. І нарешті, варто дозволити собі жити у власному ритмі. Це зовсім не погано, якщо ви не встигаєте все, і хоча б взимку дозвольте собі не гнатися за часом. Прийміть свою втому, прийміть, що частину справ можна відкласти на завтра. Взимку не потрібно бігти - достатньо просто бути, відчуючи цей момент і повільність навколо.

Зима не змінюється. Вона не стає теплішою, але ми можемо стати добрішими до себе. Ми здатні змінити наше ставлення до зими - і я щиро сподіваюся, що ви спробуєте ці звички на собі цієї зими. І іноді цього достатньо, щоб відчувати себе щасливішими.

Зимові свята в радянському союзі. Збережене диво

Нагорна Ірина

Ми думаємо, що зима починається з холоду. Але насправді вона починається з того особливого внутрішнього стану, темних, довгих вечорів, у яких світло мало особливу ціну. Зима була часом, коли люди згадували, хто вони є, і збиралися разом - не для гучності, а для тепла.

Різдво

Різдво було не святом — воно було серцем. До нього готувалися довго і серйозно. Не списками покупок, а внутрішньо. Чистили дім, але ще більше - думки. Святвечір був тишею, наповненою сенсом. Дванадцять страв не для достатку, а для пам'яті. Кутя - як зв'язок поколінь. Свічка - як нагадування, що світло завжди можливе, навіть у темряві. Коляди тоді не співали «для настрою». Вони були живими. Їх знали напам'ять, передавали з уст в уста, вони були мовою і кожне слово мало вагу. Вертепи історією, яку знали всі, але кожен переживав по-своєму. Різдво збирало людей не навколо столу, а навколо сенсу.

Саме тому його почали забирати. Не різко. Обережно. Різдво спочатку зникло з календарів, потім - зі шкіл, потім - зрозмов. Коляди стали небажаними, вертепи - небезпечними, саме слово «Різдво» - витісненим у приватну тишу. Свято не зникло - воно стало тихим і захованим.

Сховалося в кухнях за темними шторами, у мовчазних традиціях, які передавали без пояснень. І в цій тиші вирости покоління, які пам'ятали, як святкувати, але не завжди знали, чому. Радянська система розуміла: Різдво — це загроза. Бо воно про диво без дозволу. Про віру без контролю. Про світло, яке не підпорядковується ідеології. Тому замість нього запропонували інше - Новий рік.

Новий рік

Новий рік був зручним. Гучним. Яскравим. Дозволеним. Ялинка залишилася - але радянська

Дід Мороз прийшов замість Святого Миколая - без історії та морального виміру. Подарунки стали винагородою, а не знаком любові. Свято перестало бути внутрішнім стало видовищем. Ця заміна прижилася. Ми звикли чекати не Різдва, а бою курантів. Звикли, що головне - олів'є і телевизор. Звикли готуватися до свят так, ніби здаємо іспит. І дивуватися, чому після цього відчуваємо втому, а не наповнення.

Зимові свята в радянському союзі.

Збережене диво

День Святого Миколая

Святий Миколай теж зник не одразу. Його не забороняли - його просто витіснили. Бо Миколай - це про тишу. Про ніч, у якій дитина засинає з вірою, а прокидається з дивом.

Про подарунок не за вимогу, а за серце. Миколая ми тепер чекаємо 6 грудня, а не 19-го - і разом із цією зміною повертаємо свято до його справжнього коріння. Це не просто інша дата в календарі. Це відмова від нав'язаного радянського часу й повернення до традиції, яка жила задовго до нього. Раніше Миколай приходив у наші домівки пізніше, ніби з затримкою, ніби крізь фільтр чужої системи. Тепер він приходить тоді, коли приходить - вчасно, без перекручень.

І тепер ми це бачимо. Ми живемо у світі, де діти чекають подарунків раніше, ніж свята.

Де радість триває хвилини, а очікування - тижні. Де диво стало швидким і шумним.

Різдво не зникло - воно продовжувало жити у дрібницях, які не кричать, але тримають пам'ять. У запахах дому, що з'являлися раз на рік і одразу повертали в дитинство. У зайвій ложці для тих, кого вже немає поруч, але про кого пам'ятають.

Його не називали вголос і не пояснювали дітям. Не тому, що не хотіли, а тому, що так було безпечніше. Свято берегли мовчки - як щось крихке, що можна втратити від одного необережного слова. І з часом воно для багатьох перетворилося на форму без пояснення: правильну послідовність дій, красивий зовнішній ритуал без внутрішнього світла.

Але навіть у такому вигляді воно виконувало свою найважливішу роль - не дало обірватися нитці пам'яті. Завдяки цим дрібницям, цим жестам без слів, свято дійшло до нас. І тепер ми поступово повертаємо йому голос - називаємо речі своїми іменами, згадуємо сенси, вчимося не просто повторювати традиції, а проживати їх свідомо, з теплом і розумінням.

Було змінено не лише свята, а відчуття часу. Релігійний календар витіснили партійні дати, і люди поступово почали чекати не дива - а вихідного.

Ми досі святкуємо так, ніби хтось спостерігає. Ніби радість треба узгодити, а традиції - не виділяти. Але пам'ять прокидається. Вона оживає, коли звучить перша коляда - і в грудях щось стискається. Коли дитина пише листа. Коли хтось запалює свічку не для фото. Ми починаємо повертати собі не просто традиції - ми повертаємо собі відчуття. Ми знову вчимося чекати Різдва, а не лише Нового року. Вчимося пояснювати дітям, хто такий Святий Миколай. Вчимося святкувати повільно. Зі змістом. З тишею. Бо зимові свята - це не тільки шум та яскраві феєрверки. Це світло, яке видно тільки в темряві. І коли ми дозволяємо йому повернутися - воно змінює не календар. Воно змінює нас.

Чому Різдво саме на Різдво?

Тетяна Борецька

Вчителька фізики в Liko School

Зірка яскрава в небі тривожному, про перемогу розкаже кожному....

Різдво: Космічний Балет і Народження Надії

У наш вік, коли час летить стрімко, а суперечки множаться, Різдво постає не лише як свято Духа, а як глибокий спір про календар. Усе частіше лунає питання: чи 25 грудня, коли Захід уже світить свічками, чи 7 січня, коли наш сніг скрипить особливо дзвінко? Та ця розбіжність - це лише тінь, відкинута століттями. За нею ховається глибинна, прадавня правда: Різдво - це незламна точка нашого існування, що міцно вкорінена у космічному циклі. Наші предки, що жили в єднанні з небом, вшановували переломні моменти і християнство закріпило народження своєї найбільшої Надії саме тоді, коли Всесвіт обіцяє відродження.

Сонячний Сонцеворот і Прабатьківський Вогонь

Щоб осягнути, чому Різдво припадає на ці морозні дати, треба підвести очі до небесної механіки. Дату 25 грудня, яку Римська Церква освятила у IV столітті, обрано не випадково,

адже вона - одвічний відгомін зимового сонцестояння.

Астрономічно, сонцестояння (між 21 і 22 грудня) - це мить, коли Сонце, здається, завмирає, а ніч набуває максимальної сили. Це був час глибокої тривоги, коли світло, мов старий, ледь жевріло. Але вже за кілька днів, приблизно 25 грудня, наставала відчутна перемога: світловий день помалу починав зростати. Це було космічне відродження, яке римляни називали *Dies Natalis Solis Invicti* - День народження Непереможного Сонця.

Прийнявши Христа, Церква здійснила мудрий вчинок. Вона не знищила прадавнє свято, а наповнила його новим, вищим змістом. Замість фізичного Сонця, тепер усі вклонялися Світлу Світу - Христу.

І цей синкретизм (поєднання, злиття різних вірувань та обрядів) був особливо потужним на наших, українських землях. Різдво гармонійно наклалося на наше прадавнє свято Коляди - справжнього сонцевороту, що прославляв народження молодого,

ще безсилою, але вже обіцяного Сонця. Це світло зустрічали колядками, що прославляли небесні світила та багатство ниви. А на чолі Святвечірнього столу височів Дідух — сніп-оберіг, наповнений духом предків, прямий нащадок аграрних і солярних культів. Тож християнське Різдво увібрало в себе всю силу і глибину українського космогонічного світогляду.

Для багатьох православних церков, зокрема в Україні, Різдво відзначається 7 січня. Ця різниця виникла через розбіжність між старим Юліанським та новим Григоріанським календарями. Різниця у 13 днів між двома календарями і призвела до того, що "старий" 25 грудня припадає на "новий" 7 січня.

Зірка Вифлеєма: Космічний Дороговказ

Найзворушливішим і найдраматичнішим елементом Біблійної розповіді є Зірка Вифлеєма, яка, мов небесний ліхтар, повела волхвів.

Чому Різдво саме на Різдво?

Вона не просто горіла - вона вказувала.

Саме цей образ став найголовнішим орієнтиром для наших родин. Сьогодні, коли сутінки густішають, ми не сідаємо за Святвечірній стіл, доки на небокраї не з'явиться Перша Зірка. Це - наш особистий, щорічний зв'язок із тією, світовидною зіркою над Вифлеємом. Це момент, коли земна праця і небесна подія сходяться в одну точку, і лише тоді піст завершується, а дванадцять страв стають свідченням космічної події, що змінила світ.

Для вчених-астрономів ця Зірка

століттями залишається інтригуючою загадкою, яку вони намагаються розшифрувати, дивлячись у зоряну далечінь.

Сузір'я - Вічні Свідки

Для стародавніх подорожніх небо було не просто полотном, а живою мапою, де кожне сузір'я несло свій знак. Мандрівники, подібні до волхвів, орієнтувалися не лише за однією світовидною зіркою, а й за прадавніми сузір'ями, що, немов велетенські стрілки, відміряли час і напрямок.

Над зимовим українським небосхилом панує величний Оріон (Мисливець) — його три зірки, розташовані майже по прямій,

немов пояс, завжди вказують на південний схід. Його поява є знаком розквіту зимового неба. Трохи далі сяють Стожари (сузір'я Плеяди) - молоде, дивовижно гарне скупчення зірок, яке в народі вважалося знаком зимового стояння та обертання часу.

А трохи вище, немов небесний компас, кружляє Великий Віз (Велика Ведмедиця), незмінний дороговказ для всіх, хто шукає шлях у темряві.

Ці світила були свідками багатьох зим, але тієї ночі вони побачили щось більше — вони стали тлом для нової, дивовижної зірки, що порушила небесний лад.

Чому Різдво саме на Різдво?

Гіпотези про Зірку

1. Велике З'єднання Планет

Астроном Йоганн Кеплер досліджував надзвичайно тісне з'єднання (кон'юнкцію) Юпітера і Сатурна у сузір'ї Риб, яке сталося у 7 році до нашої ери. Хоча це не була "одна зірка", для земного спостерігача їхнє зближення могло створити єдине, надзвичайно яскраве світило, що справляло враження знамення.

2. Наднова або Комета

Не виключається, що це міг бути спалах Нової або Наднової зірки, хоча точні історичні свідчення про це вкрай суперечливі.

Незалежно від точного астрономічного пояснення, Зірка Вифлеєма втілила глибинну ідею: найважливіші події на Землі завжди мають свій відгук у космічному масштабі.

Космічне і Духовне переплетення

Різдво, що відзначається тоді, коли наша Земля вже починає свій повільний, сакральний поворот до весни, є втіленням вселенської, незгасної надії. Астрономія дарує нам усвідомлення циклів і незмінності небесних законів. Біблія ж наповнює цей цикл людським драматизмом і безмежним духовним сенсом.

У ту холодну, але величну ніч, коли найдальші зорі здавалися найближчими, світло єдиної, виняткової зірки вказало шлях до нової епохи. Ця подія, осердям якої є точка сонцестояння, є яскравим доказом того, як наша історія і космічний годинник сплітаються в єдиному,

вічному наративі. Різдво - це не просто спогад, це щорічне, душевне підтвердження: світло завжди, попри всі морози й темряву, повертається. І ця перемога віддзеркалена як у циклічному відродженні Сонця, так і у вічному сяйві обіцяної Зірки.

Як цвіт вишні став різдвяною

ЯЛИНКОЮ

Олена Павлишак

Вчителька географії та економіки в Liko School

Тоді, коли ночі стають надто густими й довгими, настає час слухати й розповідати історії. Тож вмошуйтеся зручненько й слухайте. А я розповім вам історію про часи давні та славні. Про часи, коли дерева жили поміж нас. А чи, може, ми жили поміж дерев.

Дерева мали коріння - як рід людський, - і тягнулися кронами до Неба. Дерева мали душу. Їх не рубали без причини й не прикрашали знічев'я. З ними знали. З ними радилися. Біля дерев набиралися сил, їм звіряли свої думки та плани.

У давньому домі дерево ніколи не було просто деревом. Воно було знаком. І таким знаком у наших предків була вишня. Недарма слово «вишня» таке близьке за звучанням до «вишнього» - того, що над нами.

Вишня ніколи не належала лісу - вона завжди була біля людини: там, де був сад, подвір'я, дім, рід. Вишня - Світове дерево, що дає початок усьому суццю. Її коріння сягає потойбіччя, стовбур уособлює світ людей - земний простір і з'єднання, а крона підноситься до світу богів, являючи єдність космосу, життя та роду.

Вишня як Дерево Життя є центральним образом у вишивці й колядках, де вона символізує родючість, безсмертя та неперервний зв'язок поколінь.

Для наших предків вишня була тим ритуальним новорічним деревом, яке ми й досі так любимо прикрашати, очікуючи на новорічні дива.

Зимове сонцестояння - це мить, коли світ ніби затримує подих. Старе Сонце згасає, нове ще не народилося. Саме тоді наші предки вірили, що у світ приходить молоде світло - Дажбоже дитя, народжене Колядою в тиші, серед страху й надії. Мара шукає його.

Світ коливається між зникненням і відновленням.

І в цій крихкій миті до дому заносили маленьке живе деревце в діжці - сонне, з морозу. Ставили його на покутті й давали час. Чекали на цвіт, як на диво. Маленьке вишневе деревце, принесене в глуху ніч, було не оздобленням дому, а дією, рівною молитві.

У теплі дому деревце зацвітало: голі гілочки густо вкривалися білим вишневим цвітом. І це був знак, на який чекали: світло вже тут, Дажбоже дитя народилося, хай іще слабке; темрява й Мара не переможуть.

Як цвіт вишні став різдвяною ялинкою

Білий цвіт серед зими був доказом того, що життя сильніше за ніч, що після зими прийде весна, а старе відмирає, поступаючись місцем новому.

У дохристиянській обрядовості білий колір означав не святковість, а межу - народження, смерть, оновлення. Вишневий цвіт тримався недовго, і саме ця нетривкість надавала йому сакральної ваги. Вишня не обіцяла вічності. Вона нагадувала про важливість миті.

Час ішов. Старі сенси не зникли - вони лишилися у звичаях. У наші домівки на новорічні свята

впустили уже іншу гостю, але пам'ять роду жива. Ось чому ялинка у наших бабусь була прикрашена білою ватою. І ні, це не сніг. Це цвіт - вишневий цвіт.

А ще - вогники на новорічному дереві. Сотні вогників. Коли задивитися, як красиво вони переливаються, згадайте про те, що вишня була божественним деревом Сварога - володаря небесного вогню. Саме на його честь і запалювали маленькі свічечки на гілочках вишні - як відблиски небесного полум'я, як пам'ять про іскру, з якої народжується світло.

Кожен вогник був обіцянкою: темрява не вічна, тепло повернеться, життя знову розгориться. І доки на гілках жевріє світло, доти тримається зв'язок між Небом і Землею, між людиною та божественним. Тож і нині, запалюючи новорічні вогні, ми повторюємо давній жест - тиху молитву світлу, яке приходить у світ у найтемнішу пору.

Ми були. Ми є. Ми будемо. Нам би зберегти пам'ять роду. Переживши найтемніший час, відродитись у мирі на весні, коли по всій Україні зацвітуть наші вишневі сади.

